

WYBORY PREZYDENCKIE W POLSCE W 2025 ROKU

W ŚWIADOMOŚCI NAJMŁODSZEGO ELEKTORATU
WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

STUDIUM TEORETYCZNO-EMPIRYCZNE

POD REDAKCJĄ

EWY BUJWID-KUREK

MONIKI BANAŚ

MAŁGORZATY KIWIOR-FILO

BARBARY WEŹGOWIEC

WYBORY PREZYDENCKIE W POLSCE W 2025 ROKU

**W ŚWIADOMOŚCI NAJMŁODSZEGO ELEKTORATU
WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO**

WYBORY PREZYDENCKIE W POLSCE W 2025 ROKU

W ŚWIADOMOŚCI NAJMŁODSZEGO ELEKTORATU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

STUDIUM TEORETYCZNO-EMPIRYCZNE

**POD REDAKCJĄ
EWY BUJWID-KUREK
MONIKI BANAŚ
MAŁGORZATY KIWIOR-FILO
BARBARY WEŹGOWIEC**

Kraków 2025

Ewa Bujwid-Kurek
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
ID <https://orcid.org/0000-0001-7634-828X>
✉ ewa.bujwid-kurek@uj.edu.pl

Małgorzata Kiwior-Filo
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
ID <https://orcid.org/0000-0002-4797-8079>
✉ malgorzata.kiwior-filo@uj.edu.pl

Monika Banaś
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
ID <https://orcid.org/0000-0002-6542-4053>
✉ monika.banas@uj.edu.pl

Barbara Weźgowiec
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
ID <https://orcid.org/0000-0003-3133-3759>
✉ b.wezgowiec@uj.edu.pl

© Copyright by Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ,
Księgarnia Akademicka and individual authors, 2025

Recenzja
dr hab. Joanna Dzwonczyk, prof. UEK

Opracowanie redakcyjne
Kinga Grodzka

Na okładce wykorzystano grafikę wygenerowaną przez AI

ISBN 978-83-8368-310-2 (druk)
ISBN 978-83-8368-354-6 (pdf)
<https://doi.org/10.12797/9788383683546>

Niniejsza publikacja została sfinansowana ze środków Wydziału Studiów
Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego w ramach Programu
Strategicznego Inicjatywa Dokończenia w Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie

WYDAWNICTWO KSIĘGARNIA AKADEMICKA
ul. św. Anny 6, 31-008 Kraków
tel.: 12 421-13-87; 12 431-27-43
e-mail: publishing@akademicka.pl
<https://akademicka.pl>

Państwo demokratyczne nie jest narzędziem narodu,
ale wspólnoty obywateli

Leszek Kołakowski¹

Artykuł 126

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej jest najwyższym przedstawicielem Rzeczypospolitej Polskiej i gwarantem ciągłości władzy państwowej [...]²

Artykuł 127

1. Prezydent Rzeczypospolitej jest wybierany przez Naród w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich i w głosowaniu tajnym [...]³

¹ L. Kołakowski, *Niepewność epoki demokracji*, Kraków 2014, s. 171.

² Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz.U. 1997 Nr 78, poz. 483; zm. Dz.U. 2006, Nr 200, poz. 1471; 2009, Nr 114, poz. 946), rozdz. V: Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

³ Tamże.

Spis treści

Tytułem wprowadzenia	9
----------------------------	---

KOMPONENT A – TEORETYCZNY

Instytucja prezydenta w Rzeczypospolitej Polskiej

ROZDZIAŁ I

Ewa Bujwid-Kurek, Barbara Weźgowiec, Monika Banaś,
Małgorzata Kiwior-Filo

<i>Uzasadnienie namysłu nad partycypacją wyborczą w kontekście wyborów prezydenckich w Polsce w 2025 roku</i>	15
---	----

ROZDZIAŁ II

Małgorzata Kiwior-Filo, Jakub Siatka, Jan Geodecki

<i>Prezydent RP – tradycja i współczesność</i>	27
--	----

ROZDZIAŁ III

Katarzyna Solarz, Adrianna Aronowska, Ewa Bujwid-Kurek

<i>Wybory prezydenta RP w 2025 roku – podstawy prawne</i>	51
---	----

ROZDZIAŁ IV

Katarzyna Solarz

<i>Partycypacja wyborcza – wybory prezydenta RP w latach 1990-2025</i>	71
--	----

ROZDZIAŁ V

Monika Banaś, Małgorzata Kiwior-Filo

<i>Partycypacja wyborcza w refleksji politologicznej</i>	95
--	----

ROZDZIAŁ VI

Barbara Weźgowiec, Jakub Grodowski

Partycypacja wyborcza w perspektywie kulturoznawczej..... 115

KOMPONENT B – EMPIRYCZNY

Najmłodszy elektorat Małopolski w świetle badań ankietowych

ROZDZIAŁ VII

Ewa Bujwid-Kurek, Judyta Pasiut

Badania ankietowe – kwestionariusz ankiety – uzasadnienie metodologii..... 143

ROZDZIAŁ VIII

Katarzyna Solarz, Monika Banaś

Badania ankietowe – analiza, wyniki i rekomendacje 163

ROZDZIAŁ IX

Hanna Olech, Justyna Nagórzańska

*Partycypacja wyborcza w wyborach samorządowych w Polsce w 2024 roku
w kontekście deklaracji udziału w wyborach prezydenckich w 2025 roku
wśród najmłodszego elektoratu Małopolski na podstawie badań ankietowych –
analiza porównawcza* 181

Katarzyna Solarz, Monika Banaś

Analiza SWOT..... 193

Noty o autorach..... 197

Indeks osób..... 205

Tytułem wprowadzenia

Niniejsza publikacja jest efektem grantu badawczego pt. *Wybory prezydenckie w Polsce w 2025 roku w świadomości najmłodszego elektoratu województwa małopolskiego. Studium teoretyczno-empiryczne*, realizowanego na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Środki finansowe na jego sfinansowanie zostały pozyskane w konkursie na rozwój współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym uczelni. Grant ten był realizowany w ramach Działania 19 (R2S – Nauka dla Społeczeństwa) z programu strategicznego Inicjatywa Doskonałości na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie (ID.UJ). Projekt wykazuje związek z celami programu ID.UJ, zasadą 4I oraz wskaźnikami programu, którymi są m.in.: **interdyscyplinarność** – w projekcie badawczym wzięli udział pracownicy naukowo-badawczy reprezentujący dwie dyscypliny naukowe: nauki o polityce i administracji oraz nauki o kulturze i religii. Problem badawczy jest analizowany w wielu aspektach i z różnych perspektyw naukowych zarówno w kontekście polityczno-społecznym, jak i kulturowym; **innowacyjność** – projekt dotyczy nowego zjawiska (wyborów prezydenckich w Polsce w 2025 roku) w świadomości najmłodszego elektoratu regionu Małopolski, które jak dotąd nie zostało poddane analizie naukowej, stąd też wypełnia się niezagospodarowaną przestrzeń w literaturze przedmiotu zarówno z zakresu dyscypliny nauki o polityce i administracji, jak i nauki o kulturze i religii; **integracja** – w realizację projektu zaangażowani byli interesariusze

zewnątrzni – Małopolskie Kuratorium Oświaty oraz wybrane szkoły średnie, co wpłynęło na lepszą integrację środowiska akademickiego z otoczeniem zewnętrznym uczelni. Zintegrowana współpraca tych środowisk znacząco wzmocniła potencjał społeczny, polityczny i kulturowy regionu, co z kolei wpłynęło na podniesienie świadomości społeczeństwa obywatelskiego na poziomie regionalnym.

Realizowany projekt badawczy wpisuje się w problematykę badawczą określoną w ramach Priorytetowego Obszaru Badawczego FutureSoc (POB FutureSoc) poprzez takie działania jak:

- zwiększenie wpływu działalności naukowej uczelni na rozwój nauki (dziedzin: nauki społeczne i nauki humanistyczne);
- wzmocnienie współpracy z otoczeniem zewnętrznym (szkoły średnie, Kuratorium Oświaty w Krakowie) i ośrodek akademicki, jakim jest Uniwersytet Jagielloński (UJ) w Krakowie;
- rozwój zawodowy pracowników badawczo-naukowych oraz młodych adeptów nauki w osobach: studentek, studentów Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie oraz doktoranta Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych UJ;
- podniesienie jakości kształcenia zarówno studentek, studentów, jak i doktoranta, co pozwoli na znacznie lepszą integrację środowisk naukowych.

Nadto projekt wpisuje się w problematykę POB Heritage poprzez działania takie jak:

- badanie postaw młodych ludzi w zakresie partycypacji wyborczej (18 maja / 1 czerwca 2025 roku – daty pierwszej/drugiej tury wyborów prezydenckich w Polsce);
- kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego regionu Małopolski, znajdujące odzwierciedlenie w wiedzy i mentalności najmłodszego elektoratu;
- zmiana wartości konstytuujących kulturę polityczną (zachowania i postawy) w zakresie idei wyborów prezydenckich w Polsce

oraz tożsamości kulturowej najmłodszego elektoratu Małopolski w kontekście planowanego udziału w wyborach prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2025 roku.

W składzie interdyscyplinarnego zespołu badawczego kierowanego przez prof. dr hab. Ewę Bujwid-Kurek, reprezentującą dyscyplinę nauki o polityce i administracji, znaleźli się zarówno pracownicy naukowo-badawczy Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie w osobach Pań: dr hab. Małgorzaty Kiwior-Filo, prof. UJ (dyscyplina nauki o polityce i administracji) oraz dr hab. Moniki Banaś, prof. UJ i dr Barbary Weźgowiec (dyscyplina nauki o kulturze i religii), jak i studentki i studenci tego wydziału: lic. Katarzyna Solarz (kierunek: politologia, studia magisterskie), Zuzanna Kicińska (kierunek: politologia, studia licencjackie), Hanna Olech (kierunek: politologia, studia licencjackie), Justyna Nagórzańska (kierunek: politologia, studia licencjackie), Adrianna Aronowska (kierunek: politologia, studia licencjackie), Jan Geodecki (kierunek: politologia, studia licencjackie), Jakub Grodowski (kierunek: relacje międzykulturowe, studia magisterskie) oraz mgr Jakub Siatka (doktorant Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, przygotowujący dysertację doktorską w zakresie dyscypliny nauki o polityce i administracji).

Ze względu na to, że ideą konkursu była współpraca z otoczeniem zewnętrznym (interesariuszami zewnętrznymi), a badania z założenia miały charakter pilotażowy (przygotowujący dopiero do dalszych, znacznie bardziej pogłębionych analiz badawczych), projekt, nad którym patronat honorowy objęła Małopolska Kurator Oświaty, został zrealizowany przy aktywnym zaangażowaniu wybranych małopolskich szkół średnich, wśród których znalazły się: Zespół Szkół Ekonomiczno-Chemicznych w Trzebini, Zespół Szkół nr 1 im. Stanisława Staszica w Olkuszu, I Liceum Ogólnokształcące im. Króla Kazimierza Wielkiego w Olkuszu, II Liceum Ogólnokształcące im. Ziemi

Olkuskiej w Olkuszu, I Liceum Ogólnokształcące im. Bartłomieja Nowodworskiego w Krakowie, Liceum Ogólnokształcące Sióstr Prezenteń w Krakowie, Zespół Szkół nr 4 w Nowym Sączu i Zespół Szkół nr 2 im. Sybiraków w Nowym Sączu.

Redaktorki

KOMPONENT A – TEORETYCZNY

Instytucja prezydenta w Rzeczypospolitej Polskiej

Tradycja – podstawy prawne – wybory

Wybory prezydenckie w Polsce w 2025 roku w świadomości
najmłodszego elektoratu województwa małopolskiego, s. 15-25
<https://doi.org/10.12797/9788383683546.01>

EWA BUJWID-KUREK
BARBARA WEŻGOWIEC
MONIKA BANAŚ
MAŁGORZATA KIWIOR-FILO

ROZDZIAŁ I

Uzasadnienie namysłu nad partycypacją wyborczą w kontekście wyborów prezydenckich w Polsce w 2025 roku

Książka, którą oddajemy do rąk Czytelnika, jest kontynuacją badań pilotażowych na temat partycypacji wyborczej najmłodszego elektoratu województwa małopolskiego. W 2024 roku nakładem Wydawnictwa Księgarnia Akademicka w Krakowie ukazała się praca zbiorowa pt. *Wybory samorządowe w Polsce w 2024 roku w świadomości najmłodszego elektoratu województwa małopolskiego. Studium teoretyczno-empiryczne*, pod redakcją Ewy Bujwid-Kurek, Małgorzaty Kiwior-Filo i Moniki Banaś. Natomiast publikacja pt. *Wybory prezydenckie w Polsce w 2025 roku w świadomości najmłodszego elektoratu województwa małopolskiego. Studium teoretyczno-empiryczne* dotyczy zbadania gotowości wzięcia udziału w wyborach prezydenta Rzeczypospolitej Polski w 2025 roku przez najmłodszy elektorat Małopolski.

Na temat istoty społeczeństwa obywatelskiego, którego ważnym komponentem jest szeroko pojęta partycypacja, napisano już bardzo wiele¹, stąd też wydawać by się mogło, że temat jest wystarczająco opracowany i nie ma potrzeby po raz kolejny się nim zajmować. Tak jednak nie jest, bowiem w centrum zainteresowania niniejszej publikacji są wybory prezydenckie, a te – podobnie jak parlamentarne czy samorządowe – odbywają się cyklicznie (po upływie kadencji). Stąd też, mając na uwadze wybory prezydenckie, które przypadają w Polsce w 2025 roku (18 maja – pierwsza tura, 1 czerwca – druga tura), trzeba stwierdzić, że temat ten zdecydowanie zasługuje na pogłębioną eksplorację naukową. Szczególnie interesujące jest to, czy w wyborach prezydenta RP w 2025 roku będzie podobnie jak w wyborach samorządowych w Polsce w 2024 roku, w których – jak wykazały badania empiryczne² – frekwencja wyborcza z udziałem najmłodszego elektoratu województwa małopolskiego była wysoka.

Za przedmiot badań obrano zarówno wiedzę najmłodszego elektoratu Małopolski na temat instytucji prezydenta RP i wagi wyborów prezydenckich, jak też gotowość tej grupy do wzięcia udziału w wyborach prezydenta RP w 2025 roku.

¹ Wśród najnowszej literatury poświęconej temu tematowi należy wymienić m.in.: *Spółeczeństwo obywatelskie. Historia, teoria, praktyka*, red. nauk. R. Kania, M. Kazimierczuk, Warszawa 2021; *Spółeczeństwo obywatelskie jako wspólne dobro*, red. A. Marcinkowski, L. Kacprzak, B. Koszel, Piła 2012; *Spółeczeństwo obywatelskie w Polsce a instytucjonalna rzeczywistość demokracji w jednoczącej się Europie*, red. A. Chodubski, L. Kacprzak, Piła 2010; *Spółeczeństwo otwarte, społeczeństwo zamknięte. Eseje i szkice*, red. B. Polanowska-Sygulska, Kraków 2020; N. Elias, *Spółeczeństwo jednostek*, tłum. J. Stawiński, Warszawa 2008, *Biblioteka Socjologiczna; Niedemokratyczne wymiary demokratycznych wyborów*, red. J. Szymanek, Warszawa 2016.

² W. Kaczmarczyk, M. Banaś, S. Żarnowski, *Wyniki ankiety przeprowadzonej wśród uczniów szkół średnich województwa małopolskiego*, [w:] *Wybory samorządowe w Polsce w 2024 roku w świadomości najmłodszego elektoratu województwa małopolskiego. Studium teoretyczno-empiryczne*, red. E. Bujwid-Kurek, M. Kiwior-Filo, M. Banaś, Kraków 2024, s. 135-152.

Książka, którą oddajemy do rąk Czytelnika, jest kontynuacją badań pilotażowych na temat partycypacji wyborczej najmłodszego elektoratu województwa małopolskiego. Tym razem badamy gotowość wzięcia udziału w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2025 r.

Potrzeba przeprowadzenia badań na temat wyborów prezydenckich w Polsce w 2025 r. pojawiła się w związku z wysoką frekwencją wyborczą najmłodszych obywateli (18-24 lata) zarówno w wyborach parlamentarnych w Polsce przeprowadzonych w 2023 r., jak i w wyborach samorządowych w Polsce w 2024 r. Wyłania się zatem pytanie, czy były to tylko incydentalne przypadki zwiększonej partycypacji spowodowane ściśle określonymi uwarunkowaniami temu sprzyjającymi, czy też wybory prezydenckie w Polsce w 2025 r. także potwierdzą ów stan rzeczy – co można by uznać za optymistyczny przejaw stopniowo utrwalającej się tendencji umacniania się społeczeństwa partycypującego, szczególnie z udziałem najmłodszych wyborców.

<https://akademicka.pl>

ISBN 978-83-8368-310-2

9 788383 683102